

PRAVICICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 - Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 - Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četril leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) - Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 - Rokopisi se ne vračajo

Kaj nas uči Mehika?

V zadnji »Pravica« smo na kratko narisali stanje katoliške cerkve v Mehiki. Bila je močna in kljub temu je prišla skoraj čez noč ob vse. 30 tisoč ljudi obvlada 15 milijonsko armado pobožnega ljudstva. Kje je vzrok?

V življenju katoličanov opazuje mo dve smeri. Smer katoličanov v romanskih državah in smer katoličanov v neromanskih deželah in državah.

Katoličani v romanskih deželah so politično neorganizirani. Njih delovanje je usmerjeno le na cerkveno življenje, javno življenje jih pa ne pozna, namreč kot organizirano enoto, ki zahteva, da naj ne ima vera mesta le med štirimi stenami, ampak da je njeno mesto predvsem v javnosti, v družbi. Da so verniki prekvašeni dejansko z evangelijskimi resnicami, pokaže le javnost. Javnost je tako rekoč rešeto, skozi katero zleti le zdravo in kleno zrnje, pleve in smeti pa ostanejo, da se odstranijo od čistega zrnja. Od javnega delovanja katoličanov ima korist država in družba. Država, ker dobi od strani Cerkve nebroj snovi in pobud za ustvarjanje modernih in zdravih zakonov, družba pa, ker ji odkrivajo katoličani potom oznanjevanja verskih načel edino tldno podlago, na kateri naj se uredi odnošaji med posameznimi stanovi. Javno udejevanje za katoličane ali pa za družbo, katere hoče sloneti na pozitivnem krščanstvu, ni lahko, predvsem ker so izpostavljene take osebe in družbe javnemu ogledalu, na katerem se takoj opazijo celo majhne pege, na velike madeže pa že kaže družba s prstom. Vsled tega velja klic, da naj deluje Cerkev le v cerkvi, ne pa tudi v javnosti, ne le kot parola nasprotnikov krščanskega gibanja, ampak tudi neredko oseb in družbe, katere hoče veljati za krščansko. Taka družba ali pa posamezne osebe menijo, da so že izpolnile svojo dolžnost, če so šle v cerkev ali če so dale od svojega bogastva nekoliko miloščine. Nočejo pa razumeti, da postopajo proti evangeliiju, če izkoriščajo enako najbolj svobodomiselnemu kapitalistu svoje uslužbenice ali če stavi svojem delavcem kot pogoj za obstanek pri delu, da se ne organizirajo, in da jih smejo v slučaju, da se organizirajo, takoj odpustiti. Take vrste katoličani se zelo radi skrivajo za Cerkev. In kjer se dajo v svoji dobrohotnosti merodajni cerkveni faktorji preslepiti, pridejo neizogibne posledice, ker manjka Cerkve najbolj tam, kjer je najbolj potrebna, namreč da oznanuje blagovest zatiranim in potrtim. Francoska zmora zborovanja od tisočev in tisočev mož in mladeničev, pa ne pomenijo vsi ti tisoči v javnosti Francije prav nič, ker javno ne eksistirajo. V Italiji se šopirijo najbolj brezvestni mogotci, slični le še Neronu, kljub temu, da je v Italiji večni Rim, kljub temu, da v more vnet pridigar navdušiti vernike, da sežigajo na kupe nemoralnih knjig. Pa vseeno je Italija paganska. Kati italijanskih katoličanov v javnosti ni. V Mehiki je Cerkev napravila silno veliko na kulturnem polju, ker je le ona ustanavljala šole; istotako so bile hiralnice, sirotišnice in bolnice skoraj izključno njeno delo. Za svoje vnete privrženec je štela ugledne in mogočne družine. Pa kljub temu divja v Mehiki preganjanje Cerkve, kakršnega ne pomni krščanstvo od poganskih časov. To

pa vse vsled tega, ker ni bilo javnega udejevanja katoličanov. Evangelijskih resnic ni bilo niti v državni, niti v socialni, niti v gospodarski politiki.

Tudi Bismark se je spravil nad Cerkev, misleč, da je dovolj močan. Toda odletel je od strnjene falange krščanskih organizacij. Na Češkem strupeno besne svobodomiselnici in kadar menijo, da so že strnili verigo, ki naj zaduši Cerkev, pa pridejo organizirani katoličani in zabijejo klin, ki raztrga to verigo na dvoje. Slovencev že davno ne bi bilo na tej stopnji kulture, ko se ne bi usposobili potom svojih organizacij, da prevzamejo vodstvo slovenskih dežel v svoje roke. Istotako ne bi tako sijajno vzdržali boja za svoje pravice, če bi pocnemali slovenski katoličani katoličane v romanskih deželah.

Geslo katoličanov mora biti, da gredo v javnost, kjer bodo delovali v duhu evangelijskih nauk, dosledno in neustrašeno. Le pod tem vidikom se ne bodo več ponavljali slučajji Mehike.

K XI. kongresu nemških krščanskih strokovnih organizacij.

V času od 17. do 20. aprila t. l. se je vršil v Dortmundu po petletnem prestanku kongres krščanskih strokovnih organizacij iz cele Nemčije. Sicer je v pravilih določeno, da se morajo prirediti redni kongresi vsako tretje leto, toda povojne razmere so omogočile kongres šele letos. Kongres je zbudil veliko pozornost tudi pri nasprotnih organizacijah, pri državnih oblastih ter tudi pri ostalih slojih. Kongres se je odlikoval po svoji resnosti. Voditelji in referenti so bili priznani strokovnjaki, med drugim tudi minister za občo blaginjo Hirtkifer. Kongres je pozdravil zastopnik mednarodnega urada dela, tajnik mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij, zastopnik nizozemskih in avstrijskih krščanskih organizacij; mestna zastopstva, zastopniki drž. oblasti in več drž. poslancev.

Kongres je obravnaval vsa vprašanja, ki se tičejo odnosa organizacij do naroda in države; razmerja med delodajalcem in delojemalcem; o nemški socialni politiki; o stanovanjskem vprašanju; o naseljevanju; o položaju in nalogah nemškega gospodarstva; o soodločevanju in solastništvu delavstva v podjetjih ter o sredstvih in cilju strokovne izobrazbe delavstva. Od mnogoštevilnih resolucij bomo obdelali le najvažnejše, katere so splošnega in principielnega pomena.

Stališče strokovnih organizacij napram državi.

1. Krščanske strokovne organizacije zavzemajo pozitivno stališče k vsemu, kar vodi nemški narod in s tem tudi nemško delavstvo v krščanskem in narodnem smislu do napredka. Iz tega vzroka odklanjajo vsako nezakonito spremembo državne oblike. Višje kakor oblika države je država sama.

Najboljši pogoji za blagodejno državno življenje je državna zavest in zavest odgovornosti naroda napram državi v vseh slojih. Ti pogoji se pa priključijo le tedaj, če ima narod vpogled v naloge države in v vodstvo države. Vsled tega so kršč. strokovne organizacije za v smislu krščanskih načel delujočo narodno ljudsko državo.

2. Narod se more pri vladanju države odločevati le potom političnih

strank. Vsled tega nosijo v parlamentarno vladanih državah politično odgovornost te stranke.

Sedanji parlamentarni sistem vladanja ni popoln; todaboljšanje sistema se ne more doseči le z ustavno izpremembo in z zakoni, ampak v prvi vrsti z duhovno in politično izpremembo vsakega posameznika in naroda.

3. Smisel parlamentarnega sistema je, da prevzamejo večinske stranke vlado. Toda obstoj, cilj in naloge krščanskih strokovnih organizacij ne smejo in ne morejo zavisesti od menjajočih se parlamentarnih koalicij. Pod vsako vlado morajo krščanske organizacije izpolniti naloge, katere so le njim lastne. Dolžnost poslancev, kateri so izšli iz kršč. narodnega gibanja, je, da pri kakršnikoli parlamentarni koaliciji branijo pravice delavstva in da se zavzemajo za pravično udeležbo delavstva pri državi; v družbi in v gospodarstvu.

4. S članstvom pri krščanskih strokovnih organizacijah je nezdružljivo sodelovanje pri gibanjih, ki so nasprotna načelom krščanskih strokovnih organizacij.

5. Krščanske strokovne organizacije so sklenjena enota, bodisi z ozirom na svetovno naziranje, bodisi z ozirom na organizacijo. Samo v tej strjenosti morejo doseči svoje stanovske in narodno politične cilje. Strokovne organizacije bodo zavrnille vsako stremljenje od zunaj, ki gre za tem, da se polasti organizatorične sile krščansko strokovnih organizacij v strankarsko politične svrhe.

Mednarodni jubilejni kongres kršč. tekstilnih delavcev.

Dne 24., 25. in 26. avgusta 1926 bo zboroval v Antwerpnu v Belgiji kongres mednarodne zveze kršč. tekstilnih delavcev. Na njem se bodo obravnavala najrazličnejša vprašanja, tičeča se tekstilnega delavstva. Poseben pomen kongresa pa leži v tem, da je jubilejen. Letos poteče namreč 25 let, odkar je bila ustanovljena mednarodna zveza kršč. tekstilnih delavcev.

Ustanovitelji so se bili sestali prvič leta 1900. v Aachnu. V drugi polovici 1901 pa je bilo v Düsseldorfu že ustanovljeno »Splošno mednarodno društvo kršč. sindikatov tekstilnih delavcev«, h kateremu so pristopile Belgija, Nemčija in Nizozemska.

Na prvem kongresu je bil sprejet sklep, da se kršč. tekstilno delavstvo udeleži splošnega mednarodnega kongresa tekstilnih delavcev leta 1902. v Curihu. Toda na predlog nemških socialnih demokratov so bili kršč. soc. delegati s kongresa izključeni, ker se niso hoteli izjaviti za razredni boj.

Mednarodno zvezo kršč. tekstilnih delavcev je to dejstvo utrdilo le še bolj in rastla je neprestano. Poleg že omenjenih držav so pristopile še Italija, Avstrija in Švica, z drugimi pa so se poožili stiki.

Kongresi so zborovali: 1901 v Düsseldorfu, 1903 v Enschede, 1905 v Luiku, 1907 v Curihu, 1910 v Milanu in 1912 na Dunaju.

Med svetovno vojno in par let po njej je zveza izgubila vezi in dejansko počivala. Ko pa se je leta 1920. ustanavljala v Haagu »Mednarodna zveza kršč. strokovnih organizacij«, so sklenili odposlanci posameznih držav, pripadajoči tekstilni stroki, da ožive, odnosno da na novo ustanove »Mednarodno zvezo kršč. tekstilnih delavcev«.

Pripravljalni odbor, sestojec večinoma iz zastopnikov holandskih or-

ganizacij, se je lotil dela, in tako je zboroval leta 1921. v Düsseldorfu že prvi kongres mednarodne zveze kršč. tekstilnih delavcev. Leta 1924. je v Straßburgu zboroval drugi, odnosno osmi kongres, letos pa bo zboroval v Antwerpnu 3., oziroma 9. kongres kršč. tekstilnih delavcev.

V tej najstarejši krščanski delavski internacionali je včlanjenih 200 tisoč delavcev. V njej je deset central posameznih držav: Belgija, Nemčija, Nizozemska (katoliška in protestantska zveza), Alzacija, severna Francija, Češkoslovaška (češki in nemški sindikati) in Švica. Z drugimi organizacijami se nahaja tajništvo v redni zvezi.

V ponedeljek 23. avgusta bodo belgijske strokovne organizacije na čast inozemskim delegatom priredile pozdravni večer, kongres pa bo zboroval 24., 25. in 26. avgusta.

Dnevni red vsebuje poleg poročila tajnika in blagajnika referat tajnika o stanju tekstilnega delavstva in tekstilne industrije po posameznih državah, referat o plačanih dopustih v tekstilni industriji (Schuty, Češka), referat o zaposlovanju žensk v industriji in o nevarnostih, kakor tudi referat o zakonitem varstvu ženskih in nedoletnih delavcev v tekstilni industriji. Poleg teh so predvideni še drugi važni referati.

»Jugoslovanska strokovna zveza« se tega kongresa sicer ne bo udeležila, ker je naše tekstilno delavstvo včlanjeno v »Strokovni zvezi tovarniškega delavstva«, pač pa gibanje samo pazno zasleduje.

Ali je organizacija potrebna?

Glasilno nemških premogovnih industrijcev »Deutsche Bergwerkzeitung« je obravnavalo razmere v angleški premogokopni industriji ter med drugim konstatiralo tudi tole: Vzrok, da se je izrazila v Angliji želja po ureditvi svetovnega premogovnega trga, tiči v tamkajšnjih težkih razmerah. Lastniki premogokopov namreč prav dobro vedo, da se ne more trajno nobena gospodarska politika opirati na podpore. Da bi vzdržali konkurenčnost potom znižanja plač in podaljšanja delovnega časa, tudi ne bo šlo; kajti moč angleških strokovnih organizacij je prevelika.

To priznanje od strani industrijcev je dragoceno spričevalo, ki dokazuje, da je delavstvo visoko inteligentno in visoko zavedno — toda ne naše, ampak angleško. Slovenski delavec meni, da je organizacija nepotrebna, odnosno, da je bil prevaran, ker je bil izdan od socialistične organizacije. Nemški industrijec pa dokazuje ravno nasprotno, da bo delavec takrat uvaževan kot sograditelj in vzdrževalelj družbe, ko bo slovenski kapitalist primoran priznati, da ne gre preko delavca, ker je njegova strokovna organizacija premočna. Ta doba pa pride, ko bo slovenski delavec ozdravljen od duševne otopelosti, ko bo postal zopet borben in ko bo do zadnjega organiziran v Jugoslovanski strokovni zvezi. Kajti edino ona je ostala zvesta delavcu v borbi za njegove pravice in edino ona je usposobljena po svoji notranji discipliniranosti in po svoji značajnosti, da zbere ves proletarijat ter ga povede na zmagoviti pohod.

Za organizirano moč delavstva ni poleg organizacije nič manjše važnosti glasilno. Glasilno krščanskih socialistov je »Pravica«. Brez glasila je vsak član mlačen ali pa pomeni celo mrtvo vejo na živem deblu organiza-

cije. Naša nujna dolžnost je, da izvedemo sklep občnega zбора, da je vsak član tudi naročnik svojega glasila. Tovariši: gre le za 20 par dnevno. Zato mora odpasti izgovor, da ni

denarja za glasilo. Pomnimo: čim močnejše bo naše glasilo, tem lažje bomo izvrševali svoj program, tem prej bomo dosegli svoj cilj — da smo premočni za igro kapitalistov.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Pri K. I. D. so se zopet pričele redukcije, ker se bliža jesen. Odpustili so osem oseb, drugi pa bržkone slede. To nas mora spet učiti, da moramo biti budni, da se ne smemo pomehkužiti v zunanjih paradah. Gledati moramo, da bo naša fronta močna, da bo lahko odbijala udarce kapitala. Brez močnih strokovnih organizacij je to nemogoče. Vprašajmo se, kaj bo v bodoče. Ali imamo naraščaj, ki bo znal čuvati nad delavskim pridobitvami ali pa bomo to delo prepustili drugim? Tisti, ki ste imeli vpliv na mlada srca, boste gotovo vedeli odgovoriti. Ko prebiramo poročila iz drugih držav, moramo reči, da tam vse odločneje delajo. Če ne bomo stvorili močne fronte kršč. mož in fantov v naši strokovni organizaciji, je naše delo v industrijskih krajih odveč. Če bomo delali na vseh poljih z vnemo, strokovno pa prepuščali našim nasprotnikom, vedimo, da nam bodo nasprotniki pobrali to, kar smo mi vzgojili. Prav je treba pojmovati strokovni pokret! V kratkem bo kovinarski, odnosno tovarniški kongres v Trzinu, ki je prepotraben. Jeseničani! Posve-

tite vse svoje moči temu kongresu, ki je velevažen za celokupno delavstvo in ki bo gotovo obrodil dober sad.

Strokovna zveza rudarjev.

Skupina S. Z. R. Trbovlje pozivlje tem potom vse člane, da do 15. avgusta poravnajo zaostalo naročnino, kakor tudi naročnino na »Pravico«. Držite se sklepov našega kongresal Kdor zaostane z naročnino za en mesec, mu bo uprava takoj ustavila list. Vsak tovariš naj plača naročnino v tajništvu radi točnega pregleda.

Skupina Huda jama. Od rudarskega kongresa dalje čitamo v vsaki »Pravici«, da mora vsak strokovno organiziran član biti tudi naročen na »Pravico«. Dobijo pa se še člani, ki tega nočejo umeti. Vsak delavec bi moral imeti delavski časopis, krščanski delavec pa krščansko socialistično »Pravico«. Članom se ne more pri naročanju lista dovoljevati nobena izjema. Le v skupnem družinskem življenju živeči imajo lahko skupno naročeno »Pravico«. Sicer pa velja sklep: član in naročnik! Ali krščanski socialist ali pa — nič. Veja, ki se suši, se odžaga.

Političen pregled.

Doma.

V nedeljo je imel dr. Korošec shod v Trebnjem, kjer je ponovno pozival vse slovenske stranke, da sprevidijo težek položaj Slovenije in združijo proti izžemanju v enotno fronto. Sedanji boj za avtonomijo je zgodovinski boj za svobodo in enakopravnost Slovencev v naši državi! Kdor danes ne uvidi, kako potrebna je enotnost vseh slovenskih strank in deluje skupno s sovražniki Slovenstva, ta je naš izdajavec, ta ne sme pri nas imeti več tal. Opozarjal je tudi na slab zunanje-politični položaj, ko vsled nesposobnosti naše zunanje politike vedno bolj prodira na Balkan Italija, tu širi svojo trgovino in industrijo, odjemlje domačim delavcem delo, ki se morajo vsled slabih razmer izseljevati v tujino. Notranje-politični položaj je popolnoma v znamenju počitnic. Vlada nima pokazati nikakega dela, še za poplavljenca, katerim so zadnje nesreče prizadele toliko škode in mnogim uničile vse imetje, ni storila dosedaj ničesar. Zato se povsod pojavlja zahteva po no-

vih volitvah. Velikega pomena za politični razvoj bodo tudi občinske volitve v Srbiji. Radikali so v mnogih krajih zelo razcepljeni. Škoda, da ljudska volja tudi tokrat ne bo mogla priti do veljave, ker se vrši silen teror predvsem proti demokratom. Politične oblasti dopuščajo naravnost neverjetna grozodejstva in nasilja. Radikali pa dobivajo še brezplačne vozne karte, da gredo v svoje občine volit.

Drugod.

Zadnji čas prihajajo v svet zopet razburljiva poročila o nemirih v Rusiji, o uporih med vojaštvom in preganjanja vodivnih boljševičkih oseb, ki niso sporazumne s sedanjo vlado. Ruski dopisni urad je označil vse te vesti kot popolnoma neresnične in izmišljene. Te vesti pa širi največ Romunija, ki zadnje čase išče svojega zaveznika predvsem v Italiji. V septembru se bodo vršila važna posvetovanja med Romunijo in Italijo, kjer se bo obširno govorilo tudi o meji napram Rusiji. Seveda bo glavni pogovor o tem, kako italijansko pohlepnost utrditi na Balkanu. Pri nas pa ministri le konferirajo!

Angleška premogovna stavka še vedno ne more z mrtve točke. Rudarji nikakor ne morejo pristati na glavno zahtevo podjetnikov, da se vodijo pogajanja na podlagi podaljšanja delovnega časa. Rudarji so se izrekli tudi proti posredovalnemu predlogu angleških škofov. Škoda vsled stavke je velika, vendar so podjetniki neupogljivi. Veliko podjetij vsled pomanjkanja premoga popolnoma počiva. Druga rabijo mesto premoga nafto. Tudi železnice kurjijo z nafto. Francoski delavci so pričeli v znak solidarnosti simpatijsko stavko. Poročila, kako je ta stavka uspela, si zelo nasprotujejo. Menda stavka 70 odstotkov delavcev.

Deložiranci v Ljubljani.

V Ljubljani se kažejo posledice naše stanovanjske zakonodaje v najstrašnejši obliki.

Sodišča deložirajo stranke, ne da bi se brigale dalje za njihovo usodo. Tako je nastala na trgu pred cerkvijo sv. Petra že cela kolonija deložiranih rodbin.

Tajnik Delavske zbornice je to kolonijo obiskal in podaja o njej javnosti te-le podatke:

V celoti je na trgu 7 deložiranih rodbin.

Deložiranci so pokrili svoje pohištvo zasilno s plahkami, deskami in drugim pripomočki, ki pa jih niso mogli ubraniti ob vedno deževnem vremenu niti pred dežjem.

Ponoči prihajajo v šotore celi roji podgan iz neurejenih kanalov ob strugi Ljubljanice.

Kuhajo deložiranci v štedilnikih na prostem.

Deložiranec J. P. je po poklicu delavec na progovni sekciji bivše Južne železnice. Iz predloženega plačilnega listka je razvidno, da služi po 3.50 Din na uro in da je znašal po odbitku bolniške blagajne, davka in drugih pristojbin njegov mesečni zaslužek 606 Din. Pri tem ima vzdrževati ženo in dva otroka v starosti 1 in 1 in pol leta. Prej je stanoval v Bohoričevi ulici. Stanovanje mu je bilo odpovedano, ker ga je zahtevala hišna gospodinja zase. Na stanovanje v novi hiši ne more misliti, ker bi moral dati tudi za najskromnejše stanovanje v novi hiši celo svojo mesečno plačo.

Deložiranec V. K. je zaposlen tudi kot delavec na železnici. Vzdržuje ženo in 19 mesecev starega otroka. Zasluži 700 Din. Preden je bil deložiran, je stanoval v novi hiši v Zelejni jami v sobi s souporabo kuhinje. Iz tega stanovanja pa je moral iti, ker so mu zvišali najemnino na 1400 kron, ki je s svojo plačo ni več zmogel.

Deložiranec I. Č. je zaposlen v kartonažni tovarni Bonač in zasluži po 700 Din. Otrok nima. Prej je sta-

noval z ženo pri bratu, ki pa mu je stanovanje odpovedal.

Deložiranec L. K. je čevljarski pomočnik. Iz stanovanja je moral iti, ker je bila hiša, v kateri je prejel stanovanje, prodana. Tudi on ima nedoletne otroke, žena pa mu je pred porodom.

Deložiranec A. V. je delavec na pokopalšču. Zasluži na mesec 1000 dinarjev. Ima več nedoletnih otrok v starosti 2 mesecev do 5 let. Iz prejšnjega stanovanja je moral iti, ker ni zmogel najemnine v novi hiši.

Deložiranec A. T. je poštni služitelj. Prej je stanoval kot podnajemnik v Bohoričevi ulici. Iz stanovanja je moral, ker je bilo najemniku stanovanje odpovedano.

Sedmi deložiranec, ki ima tudi veččlansko rodbino z otroki ni podal nobenih podatkov z motivacijo, da se boji, da bi ga moglo spraviti to še ob službo.

Ti podatki so podani javnosti z namenom, da se zgane in pomaga iskati rešitev in poti, da se spravijo deložirane rodbine pod streho in da podpre iniciative, ki jih tozadevno od kompetentnih oblasti pričakujemo zlasti, ker gremo nasproti jeseni, ko ne bo mogoče prebivati na prostem.

Ob enem pa naj bodo ti podatki za zakonodajne činitelje dokaz, da obstoja v vsej resnosti težek problem:

Kako pomagati rodbinam, ki zaslužijo mesečno po 700 Din, ako se odpravi zanje stanovanjska zaščita in maksimiranje najemnin, — a se pri tem na zvišanje plač niti ne misli?

Mednarodna izseljeniška konferenca v Londonu

(Konec.)

Namen konference ni bil ta, da se peča s tem problemom v celoti, temveč da pokaže vso resnost tega problema za delavski razred in da pokaže pota za ureditev izseljevanja.

Velikega pomena je to, da se je na konferenci predočil položaj v vsej strahovitosti in da so se jasno odkrile težkoče, katere je treba premagati.

Z ene strani je strašna beda milijonov brezposelnih v Evropi. Z druge strani gledajo delavci prekomorskih dežel z grozo na ogromne množice brezposelnih v Evropi. Svobodno odpreti meje za te milijone bi pomenilo za tamošnje delavce veliko katastrofo. Kajti to ne bi bilo več ono predvojno polagano vseljevanje novih delovnih sil po potrebah tamošnjih dežel, temveč to bi bila prava katastrofalna poplava, ki bi nujno poslabšala življenjski nivo delavcev v prekomorskih deželah.

France Žužek:

Med viničarji.

(Vtisi z letošnjih majskih zborovanj.)

(Nadaljevanje.)

Je na eni strani čisto prav, da so učili in da uče slovenskega kmeta racionalnega (umnega) kmetovanja in vinogradništva. Že pa so tu tudi momenti, ki kažejo, da se to racionalno kmetiško gospodarstvo razvija v kapitalistično kmetijsko gospodarstvo. V kapitalistično v tem smislu, da kmet neče gojiti tiste panoge, ki je za splošnost potrebna, marveč se zavzame raje za tisto, ki mu največ — nese. To: ne splošna potreba, marveč čim večji profit, — to pelje počasi v kapitalističnega duha. Ta pa je bolj nevaren krščanstvu kot viničarski pokret. Kmet, ki je v suši raje prodal troje repov, ki bi jih bil lahko prekrmil, samo zato, da je spomladu drago prodal krmo drugim kmetom in na ta način mnogo več profitiral, — ta je po današnjem pojmovanju sicer racionalen gospodar, a je kapitalist. Tako in podobni slučajji niso več osamljeni. — Sem sam polgruntarski sin od materine in očetove strani ter dobro poznam vse strani kmetijskega življenja, zlasti pa še njegov današnji

težki položaj. Vendar sem to moral povedati, zakaj meni je popolnoma razumljivo, zakaj se kmetje viničarskemu gibanju protivijo. Zato menim in smatram, da bi bilo zelo dobro in prav, ako bi kdo vzporedno z našo organizacijo tudi kmetijske vrste nekoliko seznanil z načeli kršč. socializma. Ko so v Krekovi dobi ustanovljali blagovne in kreditne zadruge, da rešijo slovenskega kmeta oderuških pijavk, tedaj je tudi vse vpilo, da je skaljen red in mir po slovenskih vaseh. Ali tok časa je pokazal in dokazal, da je to kaljenje miru bilo na mestu in da je rodilo socialno dobre uspehe. Najmanj pa socialna delavska vprašanja take narave, da bi smeli pred njimi glave skrivati v slamo. Ne! Mi moramo naprej! Viničarji morajo ostati! Viničarsko vprašanje se mora rešiti! Čez 10 let bo prepozno. Seveda morajo vsi na pomoč. Če ne, bomo morali prijeti za delo sami. Težje bo, a lepša bo svatba naša. Preko goric Slovenskih goric gre kot val silen klic: Viničarji, združite se!

Kadarkoli se mudim v novih krajih, se k maši spravim najraje na kor. Celo cerkev pogledaš z njega, ljudstvo pa je zbrano pod teboj. Da je v Ljubljani sv. Miklavž pri Ormožu, takoj pustim celo dr. Opekove

pridige, pa bi raje hodil v to cerkev. V vsaki se ne moli enako. Jaz n. pr. sem molil v Ljubljani svoj čas lahko najbolj zbrano v bivši kapelici sv. Jožefa pri o. jezuitih. Sedanja nova cerkev me razburja. Da je »molitev pobožno povzdigovanje duha k Bogu«, sem zapopadel šele leta 1915. ob neki priliki v fronti, ko nisem utegnil premikati ne ustnic, ne blebetati besed, a se mi je bil duh odtrgal že ves od zemeljskega. Tako lepe sv. maše kot 2. maja letos v župni cerkvi sv. Miklavža pri Ormožu pa v svojem življenju še nisem doživel.

Mislite si visok kor. Kakor s ptičje perspektive je razgled z njega. Še celo župniku na leci gledaš skoro na glavo. Cerkev nabito polna. Ženske v slikovito, po štajersko zvezanih rutah. Krila dolga, nafavdana, lična, nič modernizirana. Vse ženske v lepih klotastih predpasnikih, zvezanih s širokimi trakovi. Nič »bubi«, nič »šimi«, ne »plečet«, ne »krač«. In na desni. Pri možu mož; tako v klopih kot izven njih. Ne eden se ne gane. Od predpovzdigovanja do predobhajila kleči celokupno ljudstvo na kolenih. Baš to nedeljo je pristopilo k mizi Gospodovi veliko število mož skupno k sv. obhajilu. Lepo je videti v ljubljanski stolnici naše gospe, služkinje in kuharice, ko v dolgih

vrstah zavživajo kruh življenja. Ako se zganejo moški, ti mrzli, mirni brkači, kloneč glavo pred Križanim, se ti hoče veselja stajati srce. Kako veličastno je v ljubljanski šentklovski cerkvi na Brezmadežno dne 8. decembra, ko se pred obhajilno mizo na »dijaški dan« gnete polno kat. starešin in akademikov! Ko pa sem videl pri Sv. Miklavžu pred celim oltarjem te mirne, delavne može, se me je polastilo neizrečno veselje. Mislim sem, da imajo upeljana apostolstvo mož kot v moji rojstni fari. Pa ni tako. Le g. župnik je organiziral na posebne nedelje skupno obhajilo mož. — Na koru ne pevcev, ne pevk, sam organist in mehâr. Samo intoniral je organist in spremljal, cerkev pa pela, pela, pela. Bože mol mili! Ko je »Matica« pela v »Unionu« po plebiscitu na Koroškem, mi je »Dol čez izaro« privabila solze v oči, celih pet minut nisem mogel spraviti besede iz sebe. Seveda: izgubljen plebiscit, naš srednješolski narodno-obrambni krožek s Čarfom, Šarvilceljnom in dr. Rožičem v ozadju, celovški »Mir«, »Aus dem Vilajet Kärnten«, Jugoslavija, pa tisti obupni krik »zdaj vse minulo je« — koga bi ne ganilo?! — Toda vsi koncerti naj gredo rakom živžgat! Ga ni koncerta nad cerkvenim ljudskim petjem. Ne-

Druga težkoča je mešanica ras. Kako resno je svobodno odpiranje mej, kaže primer Francije. Ona se je v Evropi po vojni najhitreje razvijala, ker je na novo zidala porušene vasi in mesta in ker se je radi stalnega padanja vrednosti franka pocenila delovna sila in blago. Tako je postala Francija za jugovzhod Evrope isto, kar je bila pred vojno Amerika. V Franciji se je tekom 6 let po vojni naselilo 3 milijone tujih delavcev, ki pomenijo danes velik pritisk na francoski delovni trg in veliko politično nevarnost za demokracijo, ako se ta vratolomni razvoj konča s katastrofo.

Trpljenje evropskega delavskega razreda je danes tako težko, da ne pomaga samo golo govorjenje o bratstvu, ljubezni in požrtvovalnosti. Težkočam je treba popolnoma odkriti pogledati v oči in iskati možnosti, ki bi danes v največji meri zadovoljile splošne interese. Izseljevanje se mora vršiti, in sicer v večjem obsegu kakor pred vojno. Dočim je bilo pred vojno izseljevanje popolnoma svobodno, t. j. brez načrta, prepuščenega razpoloženju vsakega posameznega izseljenca in brezvestni agitaciji paroplovnih društev in agentov, zainteresiranih kapitalističnih družb, — pa to danes ne more in ne sme več biti tudi v interesu izseljencev samih.

Po tem kaotičnem izseljevanju se je po svetovni katastrofi odpravilo svobodno gibanje delovne sile s tem, da se posamezne države zapre svoje meje. Te meje se morajo zopet odpreti, toda izseljevanje je treba sistematično regulirati po številu in smeri izseljevanja.

Potrebno je, da se pri tem upošteva vsestranske interese, da gredo izseljenci tja, kjer bodo mogli najti delo in da bodo o delovnih pogojih v naprej obveščeni. Prav tako ne sme izseljevanje imeti značaj strašne poplave, ki bi znižala delovne mezde, kamor bi prišla.

Po dolgi vsestranski debati, ki je trajala cele tri dni, se je mogla konferenca strinjati šele v prvih korakih, ki so potrebni danes v izseljeniškem vprašanju v internacionalni obliki. Zelelo se je na vsak način doseči soglasje s predstavniki prekomorskih delavskih gibanj s severne in južne Amerike, Afrike in Avstrale. Ta sporazum bi omogočil, da se store vsaj prvi praktični koraki. Tako se je konferenca končno omejila na eno resolucijo tehničnega značaja. Ta resolucija zahteva, da se v vsaki državi s sodelovanjem delavskih strokovnih organizacij ustanovi državni izseljeniški urad, ki naj bo v sestavi mednarodnega urada dela v Ženevi. Ti uradi naj preiskujejo položaj, vsestransko obveščajo, regulirajo tok izseljevanja in ščitijo izseljence. Tozadevna med-

narodna zakonodaja naj zagotovi pravilno regulacijo, a strokovne organizacije naj takoj s svoje strani v tem oziru store vse, kar morejo — s pomočjo svojih mednarodnih strokovnih zvez.

Zlasti važno je, da tuji priseljeni delavci čim prej vstopijo v svoje delavske strokovne organizacije one države, v katero prihajajo, da se od teh organizacij ne odvajajo in ne ustvarjajo samostojnih nacionalnih organizacij.

Poleg te skupine in soglasno sprejete resolucije sta bili na konferenci podani dve izjavi. Izjava, ki jo je dal delegat Friderik Adler, pravi, da delavci, zbrani v mednarodni strokovni zvezi v Amsterdamu, tudi še nadalje ostanejo pri načelu mednarodne regulacije in svobode izseljevanja. To svobodo izseljevanja morejo omejiti le gospodarski oziri na življenske potrebe delavcev one države, v katero emigranti prihajajo. V nobenem slučaju pa ne morejo opravičiti omejitve izseljevanja katerikoli politični, verski ali plemenski razlogi, ker stojimo trdno na stališču enakopravnosti delavcev vseh ras, ver in narodov. Računati pa moramo z dejstvom, da med delavci raznih narodov in ras še obstajajo razlike glede njihove razredne zavesti in organizacijske izdelanosti.

V imenu predstavnikov prekomorskih dežel je avstralski delegat poudaril potrebo omejitve svobode izseljevanja in vseljevanja, in sicer iz gospodarskih in rasnih razlogov, izključujoč politične in verske razloge.

Obe strani sta naglašali to, da se političnim emigrantom ne sme v nobeni obliki omejevati delovanje v državi, v katero se izselijo.

Delegat Jugoslavije, ki je aktivno sodeloval v komisiji in v plenumu, je poudarjal izredno veliko potrebo vseh balkanskih dežel, zlasti Jugoslavije, da se zagotovi trajna, urejena emigracija.

Tedenske novice.

Povratek iz Amerike. Prevzvišeni škof dr. A. B. Jeglič se je vrnil s svojega potovanja v Ameriko dne 9. avgusta. Rojaki v Ameriki so bili našega vladike zelo veseli in so mu prirejali, kamor je prišel, nadvse veličastne in prisrčne sprejeme. Sprejemov so se udeleževali celo Amerikanci. Obisk bo gotovo rodil v vsakem oziru obilne sadove. Krščanski socialisti kličemo vladiki ob vrnitvi v domovino: Iskreno pozdravljen!

Brezalkoholna produkcija, Ljubljana, Poljanski nasip 10-I pošlje vsakemu naročniku »Pravice« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

oglase. Prvič bo malo nerodno, drugič bolje, tretjič bo pa že šlo.

Častital sem organistu in župniku. Ljudsko cerkveno petje se mora organizirati. Gospod Janez Kalan ga zelo propagira. Ima prav; sem njegovega mnenja. Merodajni činitelji naj ne prezro takih nasvetov. Moj Bog! Saj to ni več petje! Molitev je, himna angelov, žuboreč slap nedolžnih src. Gospod prijetno nam je v Tvoji hiši — — —

Imam oseben vtis, da je versko življenje v onih krajih vse globlje in prisrčnejše nego pri nas na Kranjskem. Ali je to vpliv Antona Martina Slomška? To vprašanje mi je sprožil goriški tovariš, ko sem mu pravil o svojih vtisih. — Zdrznil sem se. Kdo bi trdil? A vplivi svetih mož so vendarle trajni. Dal Bog, da bi bilo res. — Ja, Mahnič! Ali menite, da bi on ne bil strl izvestnih mož, ki so neke postavljali krive resolucije, noseč prvi zvonec? — O, da! Slomšek, Mahnič, Baraga. Prvi kot asiški brat, drugi kot nadangel Gabriel, a tretji kot saleski misijonar! Slovenski narod naj gre k tem možem nazaj! Dobro mu bo in dolgo bo živel. Zakaj: ti trije so starši naši!

(Dalje prih.)

2. seja skupščine Delavske zbornice za Slovenijo se bo vršil v nedeljo dne 22. avgusta ob 8 v zborovalni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnje seje; 2. poročilo predsednika; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo blagajnika; 5. poročilo finančne kontrole; 6. proračun za leto 1926-27; 7. odobritev pravilnika za brezposelno podpora; 8. odobritev pravilnika kulturno prosvetnega odbora; 9. akcija zbornice za delavske pomožne blagajne; 10. samostojni predlogi. — Vsi člani skupščine, ki želijo, da se sklepa o njihovih predlogih na skupščini, jih morajo predložiti pisмено upravnemu odboru najpozneje do 8. avgusta t. l. Spreminjivalni predlogi k točkam dnevnega reda se naj pošljejo upravnemu odboru pisмено vsaj 7 dni pred skupščino. V Ljubljani, 5. avgusta 1926. Predsednik M. Čobal.

Tabor na Prtovču. V nedeljo bo na Prtovču veliko zborovanje delavstva iz cele selške doline in ratitovške okolice. Po sv. maši, ki se bo vršila v cerkvi na Prtovču ob 7 zjutraj, bosta na zborovanju govorila predsednik Jugoslovanske strokovne zveze tov. Jože Gostinčar in poslanec tov. dr. Andrej Gosar. Po zborovanju bomo lahko šli h Krekovi koči na Ratitovec. K temu delavskemu zborovanju so posebno vabljeni vsi delavci iz okolice Ratitovca. Ob priliki zborovanja obišče Krekove kraje tudi večje število prijateljev našega delavskega gibanja. Ljubljanci in njeni okoljanci odidejo iz Ljubljane v soboto z vlakom, ki odhaja iz glavnega kolodvora ob 2.45 popoldne.

Prireditev Krekove mladine v Železnikih. Krekova mladina Ljubljana priredi ob priliki delavskega tabora na Prtovču v Domu v Železnikih v soboto 14. avgusta ob pol 8 zvečer »Babilon«, burko v 5 dejanjih, in v nedeljo pop. ob 3 igre »Mrak« v 3 dejanjih. Ker gostuje Krekova mladina prvič v Železnikih, vabimo vse delavski mladini naklonjeno občinstvo.

Velika železniška nesreča. Preteklo nedeljo popoldne ob 5. uri je vozil med postajama Laze in Zalag redni praški vlak proti Ljubljani. Komaj dober kilometer od postaje Laze pa se je v trenutku, ko je vozil mimo brzovlak, odtrgala od hriba vsled silnega deževja razmočena zemlja in je pokopala vso lokomotivo. Z ilovico vred je bilo odtrgano tudi razno drevje, ki se je zapletlo med kolesa lokomotive, kar je povzročilo, da je prvi par koles lokomotive skočil s tira. Strojvodja je takoj opazil, da ni kolesje v redu in je skušal ustaviti stroj, ki je drvel s hitrostjo 60 km na uro. Hitrost vlaka se mu je posrečilo zmanjšati na kosaj 10 km, ko je vlak dospel do usodnega mesta. Kakih 100 m od kraja, kjer je zadel plaz vlak, napravi prog a oster zavoj s kakih 5 m visokim železniškim mostom. Ko je vlak dospel do tega ovinka, je vsled zapletenega drevja med kolesjem skočila cela lokomotiva iz tira in preko mosta zargmela na zemljo. Ker dolina ni bila globoka, je zdrčal s tira samo stroj, ostali del vlaka je pa ostal na tiru. Strojvodja se je prijel za neki železni držaj in je padel brez vsake poškodbe z lokomotivo vred z mosta. Istotako se je prijel tudi kurjač, ker je pa levi rob stroja zadel ob zidovje mosta, je upognjeno železje zlomilo nesrečnežu nogo pod in nad kolenom. Potniki nesreče niso prej opazili, kot šele takrat, ko so pogledali zakaj vlak stoji. Ljudje, ki so prihiteli na pomoč, so najprvo seveda rešili strojvodjo in kurjača iz strte lokomotive. Škoda na lokomotivi in na progah cenijo na 1 in pol milijona dinarjev.

Najden ponesrečen hribolazec. Dr. Lubec je spomladi odšel iz Ljubljane sam v Julijske Alpe. Nazaj se ni več vrnil. Kljub vztrajnemu iskanju ga takrat niso mogli najti. Sedaj so ga našli pastirji na italijanski strani Prisojnika, ležečega z razprostrtimi rokami v nekem jarku.

Prijet vlomilec. V Sneberjih pri Ljubljani so orožniki aretirali Jožeta Anžurja iz Sneberij, ki so ga oblasti

že dolgo časa iskale radi drznih vlovov v železniške vagone. Od l. 1923., ko je pri aretaciji ustrelil nekega železniškega stražnika v ledvice, se je skrivaj okrog Laz in Zaloga. Ko so a sedaj orožniki opazili na domačem travniku, kjer je kósil, so travnik obkolili. Vlomilec se jim je sicer skrtil za nekim grmom ob Savi, kjer je tičal do vratu v vodi, toda zasledovalci so ga našli in aretirali.

Pokrajinsko razstavo »Ljubljana v jeseni« priredi uprava Ljubljanskega velesejma od 4. do 13. septembra. Glavni del prireditve bo tvorila kmetijska razstava.

Ponesrečen delavec. Pri »Dravi« v Mariboru se je ponesrečil 18 letni delavec Viktor Malinšek. Transmisija mu je zagrabila desno uho, katerega mu je odtrgalo in še precejšen del obraza.

Kongres čevljarjev v Jugoslaviji. V Zagrebu se bo vršil 21., 22. in 23. avgusta I. kongres čevljarjev v Jugoslaviji.

Protestiramo. Neki bogat ljubljanski trgovec je baje na nasvet zdravnika porodničarja pozval ob priliki poroda svoje žene babico iz Gradca, kakor da ne bi bilo doma na razpolago dovolj izvrstnih in v strokovnem oziru na višku stoječih babic. Če smo prav informirani je društvo babic napravilo potrebne korake, da se slični pojavi enkrat za vselej prepreči. Določnem trgovcu pa svetujemo, naj gre v Gradec pa še denar služiti. Kaj, to Vam pa ne konvenira! Slovenski denar je boljši.

Delo alkohola. V Kruševcu je v pijanosti težko ranil Cvetko Atanakovič svojo mater, ki je na zadobljenih ranah kmalu umrla. Sina, ki je zločin priznal, so zaprli.

Nesreča. Na mariborskem kolodvoru je hotel skočiti na vlak, ko se je ta že pomikal, Franc Čurin iz Hoč. Pri tem je spodrsnil in padel pod kolesa, ki so mu odrezala desno roko v ramenih. Ponesrečenca so odpeljali takoj v bolnico, kjer je pa umrl vsled težkih notranjih poškodb.

Dopisi.

Hrastnik. Pri rudniku so začeli zopet zaposlovati vpokojence, medtem ko je mnogo brezposelnih. Pravijo, da bodo takim vpokojencem, ki hodijo na delo, pokojnino zmanjšali. — Nad 30 ur je deževalo od sobote zvečer do pondeljka zjutraj v tukajšnji okolici. Voda je napravila mnogo škoda. — Nove zvonove so dobili preteklo nedeljo pri cerkvi sv. Štefana v dolski fari. Gospodinjski tečaj bi se imel na Dolu začeti pretekli pondeljek. — Pretekli teden v petek zvečer je porodila moško dete služkinja gostilničarja Dolinšek. Drugo jutro je zgodaj vstala in pridno delala. Domači so našli sledove poroda, na kar se je začela preiskava, ki je dognala, da je bil otrok živ rojen, in zaduščen. Otroka so našli v stranišču. Mater je orožnik odvedel v bolnico v Ljubljano.

Laško. Vsem naročnikom »Pravice«, ki jo dobivajo na pošto Laško, to-le: Tisti, ki so list sami naročili pri upravi, naj ga tudi redno plačujejo po položnici. K rednemu plačevanju jih mora kot poštene ljudi siliti že moralna dolžnost, če pomislijo, da je »Pravica« glasilo delavstva, ki je odvisno edino le od naročnine. Tisti pa, ki so naročili »Pravico« pri zaupnikih, naj jo tudi njim redno plačujejo, da ne bo treba naročnino še posebej izterjavati. Kdor iz kakršnegakoli vzroka lista ne more več prejemati, naj naznani to zaupniku, ker, dokler tega ne stori, se smatra za naročnika in bo naročnino moral poravnati, ker se mu list ne more pošiljati zastoj. Kdor ne ve, od kdaj dolguje naročnino, lahko to izve pri odbornikih SRZ., skupina Huda jama ali pa v prodajni zadrugi nasproti bivše nemške šole v Laškem.

Trbovlje. Od 1. do 8. avgusta t. m. je imel Državni higijenski zavod v Ljubljani razstavo v dvorani Društvenega doma v Trbovljah. Pri otvoritvi tako zvane potujoče hig. razstave je predaval odlični predstojnik tega zavoda dr. I. Pirc, ki je na dolgo in ši-

kaj podobnega sem doživel v svoji rojstni fari dne 5. aprila ob celodnevem čiščenju presv. Rešnjega Telesa, ko je zapelo celokupno ljudstvo: »Jezus, ti si zame kri prelival, naše grehe milo zmival. Molim, molim tvojo prebodeno stran, tvojih pet krvavih ran.« Kako je to valovilo, donelo, padalo, rastlo, kipel! In sedaj: Ljudstvo kleči, može pristopajo k angelski mizi, orgle zabučé, cela cerkev pa zapoje: »Nizko se kristjani priklonimo« — — — Pojo, pojo, pojo. Glasovi srebrno-čisti, pod strop se dviga veličastvo, izpoved vernega ljudstva: Gospod, pred tabo v prah, sicer nikomur hlapeci! — Tako me je presunilo to petje, da mi je nemogoče povedati. To je treba doživeti. Vem: ta dan sem bil res pri sv. maši. Nebesa so to. Če bo tam samo tako prijetno, kdo bi ne delal sile, hotéč gori?

Le nekaj se mi je zdelo pomanjkljivo: možki ne pojejo. Še ti morajo vmes. O, da bi bili poleg naši basi iz kočevskega okraja! To bi šele bilo, to! Tako lepih glasov še nisem slišal kot v viničarskih krajih. Menda so tu doma Gregorčičeve pesmi »srebrno-čiste«. Saj znajo tudi možki; a ti zapoje raje ob kupicah, v cerkvi jih je sram! A ni prav. Še v cerkvi naj se

roko razlagal na eni strani kako uničujoče delujejo med ljudstvom tuberkuloza in druge bolezni. Na drugi strani je slikal, kako neumorno stremi zdravniška veda za tem, da se ljudska bolezen, ki obsega že cele komplekse v narodu, omeji ali vsaj ublaži. Poudarjal je pa, da bo mogoče uspešno priti zavrtni tuberkulozi le na ta način v okoliščini, če se bodo tudi najširše plasti naroda seznanile vsaj z najpotrebnejšo higijensko izobrazbo in na ta način olajšale zdravniški vadi njih težavno nalogo. Glavni sovražnik ljudskega zdravja je seveda alkohol, ki silno vpliva na ljudsko zdravje, kateri je v pretežni večini zajel osobito mesta in večje industrijske kraje. Občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo predavatelju, ki je podrobneje razlagal razne pojave bolezni s pomočjo slik in kirurških modelov. Za Trbovlje je bila razstava zelo potrebna in koristna. Delavstvo je drž. hig. zavodu in njegovemu predstojniku dr. I. Pircu zelo hvaležno, ker se je mnogo naučilo tekom tedenske razstave in predavanj.

Trbovlje. Rudarji, delavci, bliža se dan žrebanja efektne loterije društvenega Doma v Trbovljah. Kdor še nima srečke, naj se potrudi, da jo dobi. Lahko ga doleti sreča, da postane lastnik novozidane hiše. Srečke ima v razprodaji tajništvo S. Z. R. na Vodi, Leke 253.

Zagorske novice. Dne 22. t. m. bo na vrtu Zadružn. doma pevski koncert pod spretnim vodstvom pevodje g. Rozmana. Prijatelje lepega petja vabimo. — V kotredežkem revirju imamo visokega gospoda, ki meni, da bo pri rudniku vse izpremenil. Znan je kot zelo nevljuden, ki se mu največkrat ne zdi vredno govoriti z rudarji. V naših jamah smo imeli že razne tuje gospode, pa so bili vse drugačni napram delaveem. Pripetil se je slučaj, da je kaznoval delavca za celih 40 Din. To je več kot cel šilt. Menda se je tega naučil od nekega znanega gospoda iz Hrastnika. Mi svojemu gospodu svetujemo, da ubere drugo struno, ker bomo sicer tudi mi drugače peli. — Ali že veste, da bo dne 19. septembra ena izmed največjih ljudskih veselice v Dolnji vasi, pri g. Kosu? Veselico priredi stavbinska zadruža in nas na njo že danes opozarja.

Krekova mladina.

VSEM PODRUŽNICAM »KREKOVE MLADINE«!

Prejeli smo sledeče, kar naj vzamejo naše podružnice na znanje.

Umetniški oddelek ministrstva prosvete me je obvestil, da načeloma ne izdaje generalnih potrdil za znižanje takse od vstopnic na koncerte in diletantske predstave, češ, da bi taka potrdila bila nelogična in ker je najprej treba vedeti vsaj program in imena izvajalcev. Potem se šele more oceniti umetniški značaj prireditve. Zato bo izdal potrdila le za vsako prireditev posebej. Ta način omogoča, da po predloženih programih spremlja razvoj te vrste umetnosti v državi, da ceni kvaliteto dela, vrši kontrolo in da bo sploh obveščen o vsem tem, kar spada v krog njegove pristojnosti. Vabim Vas, da obvestite vsa društva, ki so včlanjena pri Vaši zvezi o tem novem načinu izdajanja omenjenih potrdil. Zlasti jih je treba opozoriti, da priložijo vsaki prošnji tudi program prireditve in da vlagajo prošnje pravočasno. Ker se koncerti in gledališke predstave pripravljajo vsaj mesec dni naprej, imajo prireditelji dovolj možnosti, da

se pravočasno obrnejo s prošnjo na umetniški oddelek ministrstva prosvete, ki bo take pravilno opremljene in kolkovane prošnje hitro reševal. Pripominjam, da sem skušal s posebnim predlogom omiliti ta postopek, da pa stoji umetniški oddelek ministrstva prosvete odločno na prej označenem stališču. V veljavi pa ostane še nadalje člen 103, točka 29 c Pravilnika za izvrševanje določil o taksah iz zakona o državni trošarini, taksah in pristojbinah (»Uradni list št. 276/116 iz l. 1923.«), da se za poučna predavanja, poučne in gospodarske razstave ali vaje in večere sokolskih, orlovskih in telovadno-sportnih društev izjemoma ne plačuje taksa, toda samo, če se obenem ne prirejajo plesne veselice. — Prosvetni inšpektor dr. Lončar s. r.

V. redni občni zbor centralne Krekove mladine se bo vršil po sklepu zadnje seje načelstva 26. septembra, kar naj podružnice upoštevajo. Tozadevna okrožnica sledi.

Krekova mladina Ljubljana bo priredila redni letni izlet v nedeljo 22. t. m. k Sv. Heleni in sicer le v slučaju lepega vremena. Vabimo k udeležbi vse okoliške podružnice in prijatelje. Vabimo pa zlasti podružnico Zalog-Kašelj, da se nam pridruži s svojim tamburaškim zborom. Odpeljemo se iz Ljubljane ob 12.15 in se peljemo do postaje Laze, odkoder gremo peš k Sv. Heleni. — Preds.

Krekova mladina Ljubljana. Vsi udeleženci delavskega tabora na Prtovcu in vsi igralci pri igrah »Babilon« in »Mrak« se opozarjajo na odhod iz Ljubljane v soboto 14. avgusta. Odhajamo s popoldanskim vlakom, ki odpelje iz Ljubljane ob 2.45 popoldne. Pazite, posebno igralci, da ne zamudite vlaka. — Predsednik.

Zalog-Spodnji Kašelj. Tukajšnja podružnica naznanja, da se nameravana prireditve dne 15. t. m. vsled cerkvenega praznovanja preloži za nedoločen čas. To v vednost vsem našim tovarišem in prijateljem.

Vič. V petek dne 6. avg. se je vršil prvi redni sestanek Krekove mladine v dvorani Društvenega doma na Glincah. Sestanka se je udeležilo 26 članov. Predaval je tov. Hočevar o kulturnih organizacijah Avstrije in Češke. Po predavanju je bil razgovor o bodočem delu, ter se določil tudi čas sestankov. Zaenkrat so sestanki določeni vsak teden enkrat, in sicer v petek ob 8. uri. Po predavanju je zopet priglasilo več fantov svoj pristop k Krekovcem, v kratkem pa bo pristopilo tudi več članic.

Preska-Goričane. Pri nas se je vršil dne 4. t. m. sestanek Krekovcev za občino Medvode. Dobro obiskani sestanek v Društvenem domu je otvoril tov. Ivan Peternel, starosta našega krščansko-socialističnega gibanja v Preski. Živahno razpoloženje delavske mladine, je bil znak želje po ustanovitvi podružnice Krekove mladine. Sestanek je posetil in pozdravil tudi prečastiti gospod duhovni svetnik župnik Ivan Brence, ki je v lepih bodrilnih besedah navduševal mladino k delu v njihovi delavski mladinski organizaciji. Centralo so zastopali štirje tovariši iz Ljubljane. Njen predsednik je v jedrnatih besedah podal nalogo Krekove mladine. Nato se je izvolil pripravljalni odbor, sestojč iz samih mladih tovarišev in tovarišic, in sicer Franc Knific, Franc Bečan, Andrej Sušnik, Peternel Terezija, Kosec Ana; namestniki: Peternel Iv., Knific Ivan, Bečan Ana. Na sestanku so nastopili tudi naši mladi tamburaši pod vodstvom Franca Bečana.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Naša podružnica obstoja še malo časa, a se

vkjub oviram in zaprekam naših nasprotnikov lepo razvija ter zvesta svotemu programu stopa korak za korakom naprej, gradeč si trden temelj svojega obstoja v bodočnosti. Lepo obiskani sestanki ter naše požrtvalno članstvo nam pričajo, da stopa naša Krekova mladina neustrašeno po začrtani poti. Posebno naše članice uvidevajo vedno bolj, da se le potom Krekove mladine morejo usposobiti za dobre, izobražene gospodinjice. Vse naše delovanje nam najbolj ovira redna denarna kriza, ki nam je uničila že nešteto važnih in koristnih načrtov. Vse naše tovariše in somišljenike opozarjamo in vabimo že danes na naš Delavski prosvetni dan, ki ga priredimo dne 12. sept. 1926. Ta dan hočemo položiti našemu mlademu pokretu nov temelj in začrtati nove smernice našemu delu. Obračam se tem potom do vseh podružnic, ki so prejele nabiralne pole za srečolov, ki je združen s prosvetnim dnevom, ter jih iskreno prosim v imenu odbora, da se istih čimprej poslužijo. V upanju, da boste upoštevali naš težki gmotni položaj ter nam po svojih močeh pomagali, vam kličem tovariši: vsi na prosvetni dan dne 12. septembra 1926, da se skupno pogovorimo o medsebojni pomoči in stanovski vzajemnosti. Na svidenje! — Predsednik.

Razno.

Redek slučaj. Na Francoskem je neki duhovnik obhajal zlato sv. mašo. Med zlatomašnikovimi svati je bila tudi njegova mati, ki je prav isti dan obhajala svoj stoletni rojstni dan. Mati je bila še tako kreпка, da je sama šla v cerkev, kjer je prejela sv. obhajilo iz rok sina zlatomašnika.

V smrt zaradi bede. V Belgradu se je obesila 51 letna Milica Ostojić, ki ni imela nikogar, da bi zanjo skrbel, a sama je bolehal in ni mogla več delati.

Eksplodizija raket. V Castelfranci pri Avellinu v Italiji je eksplodiral kup raket, pripravljen za neko slavnost. Pri tem je bilo 15 oseb ubitih, nad 30 pa ranjenih.

Pošteno je izkupil. Neki pobožni ženici v bližini Moskve je poginil priljubljen pes. Ker ga ni hotela izročiti valovom reke, ga je položila v zabojček ter ga peljala na ročnem vozičku v bližnji gozd, da bi ga tam pokopala. Na poti jo je srečal komunističen omladinec. Kakor znano je mladina po komunističnih društvih zelo razbrzdano vzgojena, posebno je prenapolnjena sovraštva do Boga. Ker je vedel ta omladinec, da je ženica globoko verna, si jo je hotel privoščiti ter je rekel: »Mamka, kje imate pa duhovnika? Saj veste, da vrši pošten kristijan pogreb le z duhovnikom.« Ženica pogleda resno fantalina ter mu odgovori kazoč na psa: »Veš kaj, ta ne potrebuje duhovnika, ker je komunist.«

Šest ljudi zgorelo v senu. V nekem kraju nedaleč od Prage je spalo šest ljudi v senu. Nenadoma je izbruhnil sredi noči požar in vsi so zgoreli.

Nezaželjen snubec. Pred letom je napravila neka znanstvena ekspedicija iz Madrida potovanje na zapadno obalo Afrike. Ko je prišla v Bato, se je napotil del ekspedicije k slapu »Benito«. Povod je dala govornica domačinov, da živi v okolici tega slapa na tisoče goril, katerih se domačini zelo boje in ogibljejo. Pred več meseci da je ugrabila ena teh opic neko zamorko in jo odvedla v ujetništvo. Zamorci, ki so se upali vsaj nekoliko približati temu opič-

jemu kraljestvu, so trdili, da so čuli obupne klice na pomoč. Ker so hoteli Španci osvoboditi zamorko, so se podali pod vodstvom dveh črncev k slapu. Potovali so že tri dni, pa še niso zadeli na nobeno opico. Že so se hoteli vrniti, ko so zapazili na neki jasi zamorko. Bila je zelo shušana ter je hotela pobegniti, ko je zapazila evropejce. Domačina sta ji komaj dopovedala, da so ti možje njeni rešitelji. Ker je sirota na pol zblaznela, so jo komaj pomirili. Med tem so pa prihitele tri opice iz gozda in najmočnejša se je divje vrgla na Špance. Toda strel je orjaka podrl, preden je prišel do ljudi. Ekspedicija se je nato vrnila v vas, od zamorko pa niso mogli zvedeti, kako se ji je v ujetništvu godilo.

Za kratek čas.

Pijanec. Matevž se gre k vaškemu brivcu Jernaču brit. Med potjo se pa precej nalezje žganja; izpodrsne mu in pade v jarek. Ravno ta čas pa je izpustila sosedna svinje na prosto. Ena svinja pride tudi do Matevža in ga začne lizati po obrazu. V polsnu začne ta vpiti: »Jernač, danes imaš pa slabo britev — tako cuka!«

Učitelj: »Janko, kako se imenuje ona debela žival, ki nam daje šunko?« — Janko: »Mesar.«

Mesarica svojemu možu: »Vselej priložiš sosedovi hišni k mesu kos volovskega srca. Pa ne da bi ji hotel s tem pokazati svojo liubezen?«

A: »Toda, gospod B., te pečenke pa vendar ne boste sami pojedli.« — B: »Seveda ne! Dobim zraven še kilega zelja!«

Krošnjar: »Gospod, kupite si barometer!« Gospod: »Hvala, ga ne rabim! Imam kurja očesa!«

Dober svet. Dijak: »Vi ste me razžalili, pozovem Vas na dvoboj s pištolami.« — »Dobro, ali kupiti si morate prej lovske karto: moje ime je Zajec.«

Za žene in dekleta.

Ako padejo saje na preproge, potresi nanje soli, da ne nastanejo madeži.

Da nam porcelanaste skledje v pečici (roru) ne počijo, kadar pečemo v njih razno pecivo, je dobro, ako pečico poprej dobro potresemo s soljo. Sol prevzame vročino, medtem pa se pecivo vseeno dobro speče.

Kako odtegneš sol preveč slanim jedilem? Preveč slanim jedilom odtegneš sol, če pogrneš čez lonec čist prtč in natreseš nanj pest moke. V nekaj minutah bode jed premalo slana. Isto dosežeš, če vržeš v jed čisto omito gobico, jo čez nekaj časa potegneš ven in postopanje ponoviš.

Kako odstraniš steklenicam neprijeten duh? Iz steklenic odstraniš neprijeten duh, če deneš vanje nekaj oglja ter ga pustiš nekoliko časa notri.

Listnica uredništva.

B. J., Velenje. V zaževi Vam pošljemo v najkrajšem času dopis, da ne bo nesporazuma. Poslanega, žal, ne moremo priobčiti.

Listek »Janez Krek« nadaljujemo v prihodnji številki.

Za tiskovni sklad.

Za tiskovni sklad »Pravice« je poslalo okrožje JSZ 26 Din. — Hvala lepa!

Čim višja je vsota tvojega zakupila, tem bolj si vesela. Zakaj? Zato, ker dobiš vsakega pol leta tem višji 3% popust (dividendo).

To pa le, če nabavljaš vse svoje potrebščine v poslovalnicah

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Član! Članice! Ne strašite se par korakov oddaljenosti!